

DE MYSTERIËN VAN DE TOEKOMST
herinneringen aan Sergej O.Prokofieff (1954-2014)

Lezing door Peter Selg
24 maart 2019, 10 uur
Riouwstraat 1, 2585 GP Den Haag

Openbare voordracht door Peter Selg over het levenswerk van Sergej O. Prokofieff op 24 maart 2019

(Aangezien het lentepunt op woensdag 20 maart om 22:58 uur viel en daarop een volle maan volgde op donderdag 21 maart om 02:43 uur was deze zondag ook als een Paasmorgen te beschouwen).

Peter Selg vertelde van zijn persoonlijke belevenissen met Sergej O. Prokofieff en wil tevens de motieven in diens werk nog eens belichten. Hier (in het Vreedehuis) heerst een beschutte ruimte waar wat intiemer gesproken kan worden, maar de aanvallen op Prokofieff waren ongehoord van omvang. Peter had nooit zo in Dornach kunnen spreken als hier in Den Haag (voorafgaand aan de openbare lezing was er reeds een kring van vrienden uit een meditatiegroep bijeengekomen, waar Prokofieff aan deel heeft genomen. Dit uurtje vooraf kenmerkte zich door een intieme sfeer en innige aandacht.)

Peter Selg ontmoette de Anthroposofie relatief laat op zijn 21^e (gelach vanuit het publiek) en had er een zekere afstand toe. Anthroposofie? Ja!, Rudolf Steiner? Ja! Maar hoe het toe ging in Herdecke (ziekenhuis in Duitsland op anthroposofische basis) was echter niet voorbeeldelijk voor het anthroposofisch leven. Ook met Sergej Prokofieff was de verhouding niet direct vanzelfsprekend. Sergej Prokofieff trad op in grote zalen en men bejegende hem zo dat er een aureool van heiligheid om hem heen gecreëerd werd. Dat stond tegen, maar ook de schema's en indelingen stoten af. Echter hoe Prokofieff schreef over 'vergeving' was anders... (In het verdere verloop zal ik Prokofieff en Selg bij hun voornamen noemen, aangezien ik innig met hen bevriend ben en het mij moeite kost om beide vrienden redelijk afstandelijk te benoemen slecht bij hun achternaam.)

Tijdens een vakantie in Zeeland krijgt Peter rond zijn verjaardag in augustus het boek 'Menschen mögen es hören' en leest dit in één adem uit. Dat waren de eerste ingangen tot Sergej's werk. Daarna volgden boeken over de Grondsteen en de Weihnachtstagung. Vanaf toen heeft Peter elk werk wat Sergej publiceerde meegelezen.

Over de omgang met Rudolf Steiner in Dornach was Peter ontzet. In vrij korte tijd had hij de GA doorgelezen en had Rudolf Steiner zo leren kennen als ingewijde en als mens. Dat mensen als Helmut Zander hoon en spot over Rudolf Steiner konden uitstorten was nog wel te begrijpen van fanatieke tegenstanders van de Anthroposofie, maar dat anthroposofen dat zelf naar hartenlust doen is ronduit schokkend, waar je een volwassen verering en respect en hoogachting zou verwachten. Peter schrijft dan het artikel 'Moet men verstommen van de bedenkelijke omgang met Rudolf Steiner?' Dit sloeg in als een bom. Het Wochenschrift 'Das Goetheanum' wilde het niet als ingezonden brief behandelen, maar als het geplaatst zou worden, dan moest het een hoofdartikel worden. Dat gebeurde doordat de hoofdredacteur daar zijn nek voor uitsteekt. Een uitnodiging in het Hochschulkollegium volgt. Er is daar verdeeldheid, maar Peter houdt het voor geestelijke zelfmoord als je je zó tegenover je bron opstelt. Sergej nodigt Peter uit in de Vorstandsetage, waar in een ernstige stemming Sergej zegt zelf ook een dergelijk artikel te willen schrijven (het wordt in 2006 uiteindelijk een heel boek) en erkent dat leidende personen in een soort van (spirituele)gijzeling verkeren. Samen trekken zij ten strijde tegen de verloochening en vernederingen van Rudolf Steiner.

Dan beschrijft Peter een aantal persoonlijke anekdotes, waarin Sergej als gevoelsmens naar voren komt. Eerst beschrijft hij een tweetal dromen. Eén is waarin Peter met Hans en Sophie Scholl met ongeopende parachutes naar de aarde storten. Er is geen angst... Het bevestigt hem dat er mensen moeten zijn die zich uitspreken. Een tweede droom volgt (het is 16 januari), waarin hij Sergej ontmoet. Hij wil hem de hand schudden om hem goedendag te zeggen, of te feliciteren of zo iets. Sergej schud hem echter niet de hand, maar omarmd hem innig. Bij ontwaken blijkt het Sergej's 50^e verjaardag te zijn. In een gesprek vraagt Sergej eens aan Peter of hij 'tabaksmisbruik' heeft gepleegd... (hierin wordt zijn wat onderkoelde humor al een beetje duidelijk) Peter stelt voor om een sigaretje op te steken, maar Sergej zegt op samenzweerderige vrolijke toon dat dát niet kan in Dornach! Maar dat hij Peter graag eens thuis ontmoet.

Na enige tijd komt het tot een afspraak. Bij binnenkomst vraagt Sergej meteen: “Waar zijn de kinderen? “In bed! Waar zijn de bedden? Boven! En met een paar grote stappen, 2,3 treden overslaand, stond hij naast de bedden van de kinderen. De kinderen waren natuurlijk verwachtingsvol wakker gebleven en Sergej vertelde elk van hen een mooi verhaal uit Rusland. Daarna was het: “Laat mij je huis zien!” en nog wat later: “Waar kunnen we roken?!” Peter was de rookgeschiedenis al helemaal vergeten en zegt een beetje hulpeloos: “Ik heb niets...” Waarop Sergej antwoord: “Maar ik wel!” Het was voor hem een belangrijke handeling in vriendschappelijke sfeer, die iets weg had van hoe indianen waarde hechten aan een rookritueel. Het had iets van het jongensachtige van samen een soort van kattenkwaad uit te halen, maar ook van het uitdrukking geven aan de waarde van een vriendschap door een handeling. Als er een tegenbezoek is met Peter’s kinderen heeft Sergej het plan om met hen de grotten van de Hermitage te gaan verkennen (bij Schloß Birseck). Voor elk van de kinderen heeft hij een hoofd-mijnlamp geregeld en ging zelf voorop de spelonken in (Dit zich op het speelse niveau van de kinderen begeven ken ik ook van hem als we gezamenlijk aan de ontbijttafel zaten als hij Den Haag bezocht en bij ons logeerde. Daarnaast ontpopte hij zich als een echte ‘chevalier’ als hij in het Frans met de moeder van mijn kinderen sprak (zij is half Française) en alleen al door zich in die taal uit te drukken, was hij al heel anders. Bewegelijk, expressief, betrokken en charmant, als een edelman op de dansvloer.).

Toen hij net in Dornach kwam sprak hij het Duits in de woorden van Rudolf Steiner. Uit zijn taal had hij zich het Duits eigen gemaakt en had voor het gewone leven geen woorden... Voor de criticasters was het een shock! Daar komt opeens iemand frontaal uit Rusland en verkondigd de Anthroposofie als geen ander en zet alle kritische elementen op losse schroeven. Met grote soevereiniteit geeft hij handreikingen om de Anthroposofie beter te begrijpen en toegankelijk te maken in de kakofonie van meningen. Enige aristocratie hierin verraadde zijn prinselijke komaf. ‘Seriosha’ werd hij thuis genoemd: ‘de geliefde’ Hij was in een hoogstaand cultureel milieu opgegroeid, was belezen en cultureel gevormd en daarmee geen partij voor de criticasters die tegenover hem alleen hun woede en onmacht verder konden doen opvoeren. Hem werd verweten een autist te zijn, maar Peter bekende weinig mensen te kennen die zo van empathie vervuld waren als Sergej (en ook die ervaring deel ik volledig!).

Hij sprak over zijn nood in Dornach en hoe hij geen ruimte kreeg. Zelfs letterlijk niet als hij een onderwerp wilde agenderen voor een Tagung. Alle ruimtes in het Goetheanum en eromheen waren dan al bezet! Samen met Peter worden er dan toch belangrijke Tagungen opgezet over de Christologie in de verschillende belangrijke werken van Rudolf Steiner. Samen organiseren ze ook een Tagung over Schiller. Het wordt klassiek met voordrachten en werkgroepen vorm gegeven. Peter gruwte van die versleten vorm en wil liever dat de mensen niet in werkgroepjes uiteen gaan en dan versnipperd raken. Sergej is dan een beetje hulpeloos en zegt: “Maar Peter, dat doen ze nu eenmaal zo hier!!!” Peter weet echter een deel in te laten waar zij beiden op het toneel vragen kunnen beantwoorden uit de zaal. Er komt een vraag uit het publiek en Sergej vraagt achter zijn hand aan Peter: “Hier heb ik toch eens iets zinnigs over geschreven?” Peter weet hem er aan te herinneren wat hij geschreven heeft en Sergej geeft een kleine lezing ten beste als antwoord! (Hier kan ik mij erg vrolijk over maken, aangezien Sergej mij meerdere malen toevertrouwde dat hij zo’n slecht geheugen had! Hij had echter een heel andere verhouding tot inhoud. Een verhouding die levend was tot een levende inhoudswereld). Sergej draagt aan Peter een aantal onderwerpen op, om die als spreekbeurt in het programma te behandelen. De hele Tagung heeft Sergej helemaal voor ogen en organiseert die inhoudelijk feitelijk ook geheel naar zijn inzicht, maar benadrukt steeds dat zij sámen de Tagung vormgeven. Sergej roept Peter op om zelf te gaan schrijven. Peter kende al de eenzaamheid van het auteurschap. Als je een boek schrijft is er zelden iemand die inhoudelijk je bevraagd. En dat maakt eenzaam. Peter kende dit fenomeen al, maar kon zich voorstellen hoe veel meer dat gold voor Sergej. Vertrouwden de mensen zich wel toe om voor Sergej een gesprekspartner te zijn? Peter erkent dat hij zelf ook meer had moeten vragen..! Ja hij was eenzaam in Dornach, hoewel zijn mede-Vorstandsmedewerkers niet zijn vijanden waren. Hij had meer daadkrachtige vrienden om zich heen nodig en een meer ingebed zijn in een sociaal organisme (uit lange ervaring weet ik dat dát in Dornach moeilijk te vinden is).

Als er een jaarthema was gekozen (waarschijnlijk door Sergej voorgesteld) en hij had daar uitgebreid over geschreven en gepubliceerd, dan werd hem niets gevraagd! Hij werd eenvoudigweg genegeerd. De Anthroposofische vereniging zou een gemeenschap moeten zijn, waar interesse is in de werkstukken van elkaar. Aan Sergej werd schrijnend duidelijk dat het nodig is om zo'n gemeenschap te worden. Maar niet alleen intern. Ook naar buiten toe moest er over de Klassen uren van de esoterische leergang geschreven worden, opdat men de weg ernaartoe kan vinden. Zonder de mantrams te noemen vond Sergej het nodig om over de *betekenis* ervan te schrijven. Te schrijven over de Michaël school, opdat de deelnemers aan de bovenzinnelijke Michaël school deze in zijn aardse vorm zouden herkennen. Dat dit niet gedragen werd door zijn collega's in Dornach blijkt wel uit hoe er met de uren werd omgegaan. De originele vorm dreigde verloren te gaan. In Duitsland waren er al plekken waar uitsluitend nog 'vrij gehouden' uren werden gegeven. Een soort van 'vrije dogmatiek' om alleen nog vrij te willen spreken, met het gevaar 'in die Irre' te gaan (van het padje te raken). Hoe anders ging Ita Wegman daar mee om!

Maar überhaupt waren er overal tendensen te herkennen die de Anthroposofie ontcrachten of deden verwateren. I.p.v. dat daar krachtig tegen werd opgetreden, werden deze vanuit een misplaatste politieke correctheid omarmd en gekoesterd. Toen de weerzinwekkende biografie over Rudolf Steiner van Helmut Zander verscheen, heeft Sergej daar commentaar op gegeven en deze van repliek gediend. De hoofdredacteur van 'Das Goetheanum' weigerde Sergej's bijdrage echter te publiceren! Toen heeft Sergej (zeer tegen zijn principe) de autoriteitskaart getrokken en duidelijk gemaakt dat hij als Vorstand opdrachtgever is van het 'Wochenschrift'. Of deze hoofdredacteur weg, of Sergej zou terugtreden! Dat zich zulke taferelen zich in Dornach kunnen voordoen is ten hemel schreiend en beschamend voor ons als leden.

Het werken wordt steeds moeilijker voor Sergej in een omgeving, die op zijn zachts gezegd niet meewerkt. Een motie van wantrouwen wordt aan het bestuur gesteld, maar het is dan ook zeer de vraag of die ook aan Sergej gericht was. Het bestuur neemt dan zijn toevlucht tot een stemming om bestuursleden na een vaste periode opnieuw te laten mandateren. De stemmen voor Sergej bij de GV hebben een ruime meerderheid. Die van Paul Mackay een stuk minder. De onvrede over het bestuur blijft echter, ook al is de motie van wantrouwen afgewend. Sergej ziet een andere invulling voor zich van hoe het bestuur zich zou moeten verhouden tot de intenties van Rudolf Steiner, maar hecht ook waarde aan een continuïteit. Hij heeft een droom waarin de bestuursleden van de oer-Vorstand komen voorrijden en allen uitstappen. Dat is voor hem een teken dat het niet goed zou zijn om de continuïteit op te heffen. In deze constellatie kan hij echter niet ontplooiën wat hij als juist en passend acht. De aarde verkeert in een noodtoestand; de wereld staat in brand en het is totaal nodig om het broodnodige vredeswerk te verrichten. Wat uit Dornach zou moeten uitstromen is ernstig geblokkeerd. Dornach zit gevangen in interne ruziemakerij om kleine locale gewichtigheden en draagt onvoldoende uit en bij aan Anthroposofische inzichten ter lenigen van de grote problemen die de wereld teisteren. Sergej wil wel anders, maar is een gevangene in de bestuurlijke verhoudingen. Hij zou wel met de Zwitserse vereniging naar andere vormen kunnen zoeken, maar de droom over de continuïteit weerhoudt hem. Hij is 'berufen' maar kan geen kant op. In 2011 voltrekt zich de ramp in Fukushima. Intern worden secties gesloten en zijn er grote financiële problemen die een daadkrachtig optreden van de AAG ernstig bemoeilijken. Na Pasen 2011 wordt bij Sergej de diagnose 'kanker' gesteld. Hij voelt dit als een bevrijding. Hij heeft de geestelijke wereld om hulp gevraagd en ziet zijn ziekte als een antwoord. Hij kon niets veranderen, maar ook niet uit het bestuur stappen... Hij zag het als een genade van de geestelijke wereld om uit deze patstelling te komen. De ziekte voelde hij n.l. niet als bij hem horende. Het was niet familie gebonden.

Op zijn ziekbed dicteert hij dan nog over de hart-meditatie, over het Michaël mysterie en de Michaël imaginatie (Letzte Ansprache) en ontsleutelt de Eurythmie vormen. "Als ik iedere dag zó zou kunnen spreken, dan wordt ik gezond". Hij had op zijn ziekbed een enorme verbinding met Rusland. Leest de Faust in het Russisch (waarover hij o.a. nog uitgebreid wilde schrijven).

Hij toont veel interesse in het verzorgend personeel. Heeft voor iedereen een praatje, onthoudt waar ze mee worstelen. Vraagt de behandelend arts naar zijn zoon en toont menselijkheid in een wereld van protocollen en tijdsdruk. Haast de omgekeerde wereld! Ondertussen onderhield hij jaren lang (eerder decennia lang) een streng meditatief leven en vindt het ongemakkelijk dat hij tijdens een narcose voor een operatie een meditatie (waarschijnlijk voor het eerst) op het juiste tijdstip heeft gemist. Aan twee thema's had hij graag nog willen werken. Enerzijds een uiteenzetting over de 'Neven oefeningen' voor niet-anthroposofen en anderzijds over de esoterische Jugend Kreis. Bij zijn laatste reis naar Rusland haalt hij vanachter de boeken zijn gedichten, die hij in zijn jeugd heeft geschreven tevoorschijn. Hij had daar met niemand over gesproken. Ze worden in het Russisch nog gepubliceerd op aanraden van zijn moeder in een ruim 400 pagina's tellende band onder de titel: 'Het mystieke vuur van de ziel'. De gedichten waren tussen zijn 17^e en 19^e ontstaan, vaak 's nachts. Sergej was diep bedroefd toen de stroom van inspiratie opeens afbrak. Het was in de tijd dat hij zich de Anthroposofie als centrale opgave in zijn leven stelde en daarmee veranderde ook zijn biografie. Wat aanvankelijk onbewust in zijn ziel had geleefd, kon voortaan met behulp van de geesteswetenschap vol-bewust als realiteit ervaren worden.

Sergej was een bescheiden dienaar van de Anthroposofie. Steeds verwees hij naar Rudolf Steiner, ook daar waar hij zelfstandig inzichten ontwikkelde, waar nog niemand voor hem toe in staat was geweest. In het jaar van zijn sterven weet hij nog veel tot afronding te brengen. Een wens om nog een keer in het atelier van Rudolf Steiner het model van de Mensheidsrepresentant te zien gaat niet meer in vervulling. Wel is een afgietsel van de Christuskop in zijn kamer opgesteld. Peter schrijft aan een boek dat aan Sergej is opgedragen, met op zijn schrijfbureau een klein model van een voorstudie van Rudolf Steiner van de Christus (12cm groot). Als Peter's zoon in zijn studeerkamer komt en vraagt wie dat is verteld Peter dat dat Christus is, maar zijn zoon corrigeert hem en meent dat het de jonge (nathanische) Jezus is. Als Peter dat aan Sergej verteld zegt hij: "Ja, een kind moest ons dat zeggen..."

Sergej meende wel eens dat hij te laat was gekomen, maar in de laatste gesprekken werd het hem steeds duidelijker wat zijn taak was en hij was verregaand tot inzicht gekomen in zijn eigen biografie. Hij zei dat het wel zo netjes was om dat, naar beste vermogen en vanuit aardse begrippen, zelf op je te nemen en dat niet alleen aan de hiërarchieën over te laten. Vanuit zijn biografisch inzicht kon hij dan ook uiteindelijk zeggen dat hij juist op tijd gekomen was en dat hij benieuwd was wat de toekomst te brengen heeft...

Aanvullend voeg ik nog een paar zaken toe, omdat daar hardnekkige misverstanden over de ronde doen en daardoor een verkeerd beeld van Sergej zou kunnen ontstaan.

Over Judith von Halle:

Bij één van onze gesprekken op het strand (als hij bij mij logeerde) vroeg ik Sergej waarom hij niet eens informeel een kopje koffie met Judith von Halle zou gaan drinken, i.p.v. elkaar in het Wochenschrift te bestoken. Door het contact met Ursula Gruber als sectieleidster van de Beeldende Kunsten had ik Judith von Halle ook persoonlijk leren kennen. Ik zei Sergej dat wij in Nederland graag even de informele weg zoeken en het persoonlijke gesprek. Niet om het inhoudelijke te ontcrachten, maar om het persoonlijke en sociale ook te verzorgen. Hij reageerde daar een beetje wanhopig op met: *"Aber Sie fragt nichts!"*, waarop ik antwoordde: *"Und du? (wij tutoyeerden elkaar) Hast du mahl gefragt?"* Het was eenvoudigweg niet in hem opgekomen, gewoon uit onhandigheid. Hij besloot daarop een afspraak te maken en heeft dat ook gedaan voor de maand april (Marleen Klinkenberg heeft dat ook bevestigd). Judith moest die echter vanwege gezondheidsredenen die in de Paasweek bij haar optreden, afzeggen, dus werd er een afspraak gemaakt voor mei, maar toen werd Sergej ziek en is het er niet meer van gekomen.

Aanhangers van Judith hebben opgevangen dat er een dergelijk gesprek had plaats gevonden tussen mij en Sergej en men beweert dan graag dat hij toen gezegd zou hebben: *"Ein Gespräch? In keinem Fall!"*, maar dat is absoluut onjuist. Ook recentelijk werd deze onjuistheid op Facebook naar voren gebracht om smadelijk over Sergej te spreken. Gelukkig kon ik uit de eerste hand dit weerleggen, maar ik hoop dat de juiste versie steeds meer de ronde zal gaan doen...

Over Sergej's eenzaamheid:

Peter vertelde er al over met betrekking tot het auteurschap, maar ook in de dagelijkse omgang kende hij eenzaamheid. Als mens was Sergej heel anders dan zoals we hem kennen van de voordrachten. De meeste mensen kennen hem als enigszins onbenaderbaar, maar dat was misschien eerder aan verlegenheid en bescheidenheid te wijten (van beide kanten). Begrijpelijk wel hoor, want wat moet je tegen zo'n man zeggen? Maar voor hem ook heel eenzaam, vooral omdat hij (als dubbele Steenbok) niet echt een out-going karakter had. Zo stond hij vaak na een voordracht moederziel alleen. Maar als het dan tot een gesprek kwam, was dat vaak omdat de mensen wat bij hem wilde "halen" en het niet zo tot een echte ontmoeting kwam. Aan de ontbijttafel gezeten, stonden mensen vaak al bij ons op de stoep, omdat ze "unbedingt" hem moesten spreken. Ondanks al zijn drukte nam hij daar de tijd voor. Het gaf een beetje een inzicht in de intensiteit van zijn leven en de mate van bezet zijn of in bezit genomen worden. Mij werd duidelijk dat "de kunst van het vragen stellen" nog wel wat aandacht nodig had en heeft.

Over zijn humor:

Een voorbeeld van zijn verfijnde humor kwam bijvoorbeeld naar voren bij wat Peter vertelde over 'tabaksmisbruik', maar ook bij een Verantwortungsträger- Tagung in een Gesprächsgruppe met hem. We hadden uitgebreid de problemen van allerlei "Zweigen" moeten aanhoren, op de Duitse breedsprakige manier, totdat ik aan het eind van de zitting eindelijk mijn eigen vraag kon stellen, namelijk: *"Hoe vinden we aansluiting bij de jongere generatie, heeft iemand daar ervaringen mee?"* Waarop Sergei met een lichte glimlach zei: *"Die besten Fragen kommen immer am Ende..."* Met dat ene zinnetje en de schalkse blik in zijn ogen was eigenlijk alles gezegd. Hierin ervoer ik zijn warme genegenheid tot mij, zijn beproefdheid en uithoudingsvermogen om al die "haantjes", die zich heel "vernunfzig" vonden en hun kennis wilde etaleren in zijn aanwezigheid, te dulden en uit te houden en om het belang van de vraag te benadrukken. Met een arm om elkaars schouder gingen we de zaal uit naar de koffie...

Over Sergej's herinnering:

Ik vroeg hem eens hoe hij dat toch voor elkaar kreeg om zo'n voordrachtenactiviteit te ontplooien, het ene boek na het andere boek uit te geven en dan ook nog te weten waar alles bij Rudolf Steiner te vinden is. Bovendien onderzoek te doen, de vele gesprekken te voeren, te reizen en de vele Vorstandsvergaderingen te voeren. Wederom met zo'n zachte en verfijnde humor bekende hij mij, met een besmuikt lachje, dat hij ook nog eens een slecht geheugen had! Bij al zijn inhoudelijk bewustzijn wilde hij ook in het sociale volbewust aanwezig zijn.

Hij vertelde mij: *"Vaak sta ik voor mensen en dan denk ik: "Ja, die moet ik kennen, maar hoe heet die nou toch ook weer?". Dat is eigenlijk zo pijnlijk en dan schaam ik mij dat ik dat niet weet..."*

Maar hij vertelde mij ook zo'n geruststellende gedachte, hoe dat in zijn werk kan gaan om het talige denken te ondervangen en niet steeds aangewezen te zijn de hele GA door te ploegen om de inhouden te vinden. Hij vertelde, wij beiden bij hem thuis gezeten op het puntje van de bank, omgeven door stapels boeken, terwijl Astrid zijn vrouw, thee zette, dat hij alles wat hij opnam naar een soort van geestelijke tuin bracht op de plek waar het hoorde. Dit was voor hem een levende tuin, met seizoenen en jaargetijden, met weersveranderingen, bloei en verwelken, kortom vol van leven. Als hij over een bepaald onderwerp moest spreken dan ging hij naar die tuin in de geest, naar de plek van het onderwerp en trof die altijd anders aan. Steeds nieuw en toch het zelfde! Hij kon direct uit de waarneming van die levende geestelijke tuin spreken en daardoor ook de soms schijnbare tegenstellingen in het werk van Rudolf Steiner in zijn juiste context plaatsen! Wat er bij de Tagung over Schiller tussen Sergej en Peter gebeurde, bevestigt voor mij deze uitspraak. Peter wees hem bij die gelegenheid even de toegang tot zijn levende tuin van inhouden.

Het is mooi als mensen ook een andere indruk van Sergej krijgen dan de 'saturnale steenbok'. Zoals gezegd: hij was bescheiden, zacht en liefdevol en had een verfijnde humor, die ook vaak naar voren kwam als Sergej en Peter Selg elkaar inleiden. Zoals bijvoorbeeld bij de gedenkwaardige vlamme toespraak in Dornach in 2012 over de problemen in de Anthroposofische Vereniging en haar huidige spirituele beproeving. Ik was er toen ook bij en genoot van hun innige verbondenheid en respect voor elkaar. Twee strijders, pal vóór Rudolf Steiner en onder de banier van Michaël... Hun edele verhouding tot de Anthroposofie en tot Rudolf Steiner doet je verlangen eens ook zó te kunnen worden!

Ik hoop een volgende keer verslag te mogen doen van een voordracht die ik Peter gevraagd heb te houden over het laatst postuum uitgegeven boek van Sergej over 'Rudolf Steiner und die Meister des esoterischen Christentums'. Iets om naar uit te kijken!

Paul Chr van Panhuys